

Kancelária Národnej rady Slovenskej republiky
Odbor Parlamentný inštitút

Edícia: Porovnávacie analýzy
25/2022

Predaj tabakových výrobkov, elektronických cigariet a nikotínových vrecúšok cez internet

Vypracovala: JUDr. Helena Latáková, Odbor Parlamentný inštitút

Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD.,
riaditeľka Odboru Parlamentný inštitút

Bratislava
október 2022

Anotácia:

Predkladaná analýza má cieľ priblížiť, ako štáty pristupujú k rozmáhajúcemu sa online predaju tabakových výrobkov, elektronických cigariet a nikotínových vrecúšok, najmä, či štáty internetový predaj povoľujú, zakazujú alebo neregulujú. Zároveň sa zameriava na osobitosti právnych poriadkov alebo praxe niektorých štátov vo vzťahu k týmto výrobkom, najmä k nikotínovým vrecúškam.

Kľúčové slová:

predaj na diaľku, tabakové výrobky, elektronické cigarety, nikotínové vrecúška



Postavenie Odboru Parlamentný inštitút definuje § 144 zákona NR SR č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky, podľa ktorého Parlamentný inštitút plní informačné, vzdelávacie a dokumentačné úlohy súvisiace s činnosťou NR SR a jej poslancov. Súčasťou odboru je aj Oddelenie Parlamentná knižnica a Oddelenie Parlamentný archív.

V rámci informačnej činnosti Odbor Parlamentný inštitút vydáva spravidla tieto informačno-analytické materiály:



V oblasti vzdelávania Odbor Parlamentný inštitút zastrešuje úvodné inštruktážne semináre najmä pre novozvolených poslancov, účasť Kancelárie NR SR na parlamentnej rozvojovej spolupráci určenej pre zahraničné parlamenty, stážový program pre študentov vysokých škôl, ako aj ďalšiu vzdelávaciu, prednáškovú a publikačnú činnosť.



Materiál slúži výlučne pre poslancov Národnej rady Slovenskej republiky a zamestnancov Kancelárie NR SR a nemôže v plnej miere nahrádzať právne alebo iné odborné poradenstvo v danej oblasti.

Údaje použité v materiáli sú aktuálne k dátumu jeho zverejnenia. Zverejňovanie materiálu je možné iba so súhlasom Odboru Parlamentný inštitút a autorov. Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

Všetky iniciatívne materiály PI nájdete na:
<https://www.nrsr.sk/web/?sid=nrsr/kancelaria/pi/oa/materialy/pm>

Predaj tabakových výrobkov, elektronických cigariet a nikotínových vrecúšok cez internet

Anotácia

Predkladaná analýza má cieľ priblížiť, ako štáty pristupujú k rozmáhajúcemu sa online predaju tabakových výrobkov, elektronických cigariet a nikotínových vrecúšok, najmä, či štáty internetový predaj povoľujú, zakazujú alebo neregulujú. Zároveň sa zameriava na vybrané osobitosti právnych poriadkov alebo praxe niektorých štátov vo vzťahu k týmto výrobkom, najmä k nikotínovým vrecúškam.

Kľúčové slová:

predaj na diaľku, tabakové výrobky, elektronické cigarety, nikotínové vrecúška

Sale of tobacco products, electronic cigarettes and nicotine pouches via internet

Annotation

The presented analysis focuses on how the states approach the growing online sale of tobacco products, electronic cigarettes and nicotine pouches, whether the states allow, prohibit or do not regulate internet sales of mentioned products. It focuses as well on selected peculiarities of legal systems or practice of some states in relation to these products, especially nicotine pouches.

Keywords:

distance sale, tobacco products, electronic cigarettes, nicotine pouches

Obsah

1	Úvod	5
2	Prehľad	7
2.1	Slovensko	8
2.2	Belgicko	8
2.3	Bulharsko	8
2.4	Česko	9
2.5	Dánsko	9
2.6	Estónsko	9
2.7	Fínsko	10
2.8	Francúzsko	10
2.9	Holandsko	11
2.10	Chorvátsko	11
2.11	Írsko	12
2.12	Malta	12
2.13	Nemecko	12
2.14	Slovinsko	13
2.15	Švédsko	13
3	Záver	15
4	Zdroje	17

1 Úvod

Niektoré štáty, donedávna i Slovensko (zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov), neumožňovali predaj tabakových výrobkov cez internet. A to predovšetkým kvôli ochrane zdravia osôb, uľahčenia prístupu k tabaku, vzniku závislosti a škodlivému účinku fajčenia, ako aj kvôli ochrane maloletých, keď ešte nebolo zrejmé, ako im zabrániť, aby tieto výrobky v online priestore nakupovali. Nástrojom overenia veku a harmonizovaním niektorých pravidiel (napr. prijatím **smernice TPD**¹) bolo možné prístup maloletých v online priestore obmedziť. Oproti kamenným prevádzkam je však online prostredie stále relatívne zraniteľné, či už pokiaľ ide o ochranu osobných údajov (pri overovaní veku), umiestňovanie reklám (ktoré by mali byť vo vzťahu k tabakovým výrobkom zakázané) alebo umiestňovanie nových výrobkov, ktorých dopady na zdravie ešte nie sú celkom známe. Obzvlášť pozorné by mali byť štáty pri alternatívnych výrobkoch z tabaku s nadmernými koncentraciami nikotínu (ktoré už možno považovať za nebezpečné alebo toxické).²

Pri tabakových výrobkoch viac ako polovica štátov z celého sveta prijala tzv. MPOWER opatrenia:

- *Monitor tobacco use and prevention policies*: monitorovanie politiky používania a prevencie tabaku;
- *Protect people from tobacco smoke*: ochrana ľudí pred tabakovým dymom;
- *Offer help to quit tobacco use*: poskytnutie pomoci pri ukončení užívania tabaku;
- *Warn about the dangers of tobacco*: varovanie pred nebezpečenstvom tabaku;
- *Enforce bans on tobacco advertising, promotion and sponsorship*: presadzovanie zákazu reklamy, propagácie a sponzorstva tabaku;
- *Raise taxes on tobacco*: zvyšovanie dane z tabaku.

Iba päť krajín má prijaté aspoň štyri opatrenia na najvyšších úrovniach (Jordánsko, Írsko, Madagaskar, Nový Zéland a Španielsko). Ostatné štáty ich prijímajú postupne, napr. zákaz fajčenia na verejných priestranstvách, pracoviskách a vo verejnej doprave (naposledy napr. Bolívia, Etiópia, Jordánsko, Paraguaj alebo Sv. Lucia); grafické varovania (naposledy napr. Gambia, Nigéria, Niger, Katar, USA); komplexný zákaz reklamy, propagácie a sponzorstva tabaku, a to aj v mieste predaja (naposledy napr. Irak, Venezuela) alebo zvýšenie daní na tabakové výrobky, a to aspoň vo výške 75 % maloobchodnej ceny (naposledy napr. Dánsko, Gruzínsko, Maroko, Portugalsko).³

Predpisy venujúce sa regulácií tabakových výrobkov však nepostačujú na reguláciu nových výrobkov, či už *ENDS produktov* (elektronické systémy na dodávanie nikotínu) alebo nikotínových vrecúšok. V prípade celosvetovej regulácie na to upozorňuje WHO a v rámci

¹ Smernica európskeho parlamentu a rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014L0040-20150106&from=EN#tocId6> [cit. 20.09.2022].

² ECHA: Nikotín. Dostupné na: <https://echa.europa.eu/substance-information/-/substanceinfo/100.000.177> [cit. 20.09.2022].

³ WHO report on the global tobacco epidemic, 2021: Addressing new and emerging products, Executive Summary. Dostupné na: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240032095> [cit. 20.09.2022].

Európskej únii sa očakáva doplnenie smernice TPD, ktorá v nedávnej minulosti priniesla reguláciu elektronických cigariet, bylinných výrobkov a reflektuje postavenie nových tabakových výrobkov. Nikotínové vrecúška však aktuálne pod špeciálnu celoeurópsku reguláciu nespádajú a hoci sa považujú za obdobné výrobky, členské štáty si ich regulujú osobitne, prípadne ich neregulujú vôbec. Medzi krajiny, ktoré ich považujú za náhradu tabaku patrí *Austrália* (s úplným zákazom), *Maďarsko*, *Dánsko*, *Lotyšsko*, *Luxembursko*, *Nový Zéland* a *Nórsko*. V posledných dvoch štátoch sú zakázané, kým sa nepreukáže, že sú menej škodlivé než bežné výrobky na báze tabaku.

2 Prehľad

V zmysle **smernice TPD** pod pojmami *tabakové výrobky*, *elektronické cigarety* a *plniace fľaštičky* je možné rozumieť:

- *tabakové výrobky* sú výrobky, ktoré sa môžu spotrebúvať a pozostávajú, hoci len čiastočne, z tabaku, a to tiež geneticky modifikovaného;
- *elektronická cigareta* je výrobok, ktorý možno použiť na konzumáciu výparov obsahujúcich nikotín prostredníctvom náustku, alebo akákoľvek zložka uvedeného výrobku vrátane zásobníka, nádržky a zariadenia bez zásobníka alebo nádržky. Elektronické cigarety môžu byť jednorazové alebo opätovne naplniteľné pomocou plniacej fľaštičky a nádržky alebo opätovne naplniteľné pomocou jednorazových zásobníkov;
- *plniaca fľaštička* je nádobka, ktorá obsahuje tekutinu obsahujúcu nikotín, ktorú možno použiť na opätovné naplnenie elektronickej cigarety.

Smernica TPD neupravuje pojem nikotínové vrecúška ani tieto výrobky nereguluje. Nikotínové vrecúška dokonca obvykle nemajú farmaceutický charakter a predávajú sa ako spotrebné výrobky, ktoré sa podobajú tabaku na orálne použitie (ktorý smernica TPD zakazuje podľa článku 17)⁴. Nikotínové vrecúška však neobsahujú žiadne zložky tabakových listov, stonky alebo iné časti tabakových rastlín; niektoré síce môžu obsahovať nikotín pochádzajúci z tabaku, ale chýbajú im akákoľvek ďalšie zložky tabakovej rastliny⁵. Môžu byť rôznej príchute, bežne sa užívajú orálne, umiestnením pod hornú peru. Na vnútornom trhu sa vo veľkom množstve objavili v roku 2019.⁶

Zmluva uzavretá na diaľku je akákoľvek zmluva uzavretá medzi obchodníkom a spotrebiteľom v rámci systému predaja alebo poskytovania služieb organizovaného na diaľku bez súčasnej fyzickej prítomnosti obchodníka a spotrebiteľa výhradne s využitím jedného alebo viacerých prostriedkov komunikácie na diaľku, a to až do uzavretia zmluvy vrátane tohto okamihu.⁷

Cezhraničný predaj na diaľku je predaj spotrebiteľom na diaľku, pri ktorom sa spotrebiteľ v čase objednávky výrobku z maloobchodnej predajne nachádza v inom členskom štáte, ako je členský štát alebo tretia krajina, kde má uvedená maloobchodná predajňa sídlo.

⁴ Európska komisia: Report from the commission on the application of Directive 2014/40/EU. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2021%3A249%3AFIN> [cit. 20.09.2022].

⁵ Shaikh, S., Tung, W.Ch., Lucas, J., Yogeswaran S., Li, D., Rahma, I.: *Flavor Classification/Categorization and Differential Toxicity of Oral Nicotine Pouches (ONPs) in Lung Epithelial Cells*. Dostupné na: <https://www.biorxiv.org/content/biorxiv/early/2022/07/06/2022.07.06.498919.full.pdf> [cit. 20.09.2022].

⁶ BfR: *Health Risk Assessment of Nicotine Pouches*. Dostupné na: <https://mobil.bfr.bund.de/cm/349/health-risk-assessment-of-nicotine-pouches.pdf> [cit. 20.09.2022].

⁷ Smernica európskeho parlamentu a rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0083-20220528&from=EN> [cit. 20.09.2022].

2.1 Slovensko

- o zákon o ochrane nefajčiarov⁸, zákon o výrobe označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov⁹

Predaj tabakových výrobkov, výrobkov, ktoré sú určené na fajčenie a neobsahujú tabak, bezdymových tabakových výrobkov, nikotínových vrecúšok a elektronických cigariet na diaľku je možný len v prípade, ak predajca používa systém overovania veku, pomocou ktorého možno v čase predaja overiť, či kupujúci spĺňa požiadavku minimálneho veku 18 rokov, a poskytne Slovenskej obchodnej inšpekcii podrobné informácie o systéme overovania veku a jeho fungovaní. Bližšia regulácia nikotínových vrecúšok (k oznamovaniu a označovaniu) sa predpokladá v najbližšej budúcnosti.¹⁰

2.2 Belgicko

- o kráľovský dekrét o výrobe a uvádzaní tabakových výrobkov na trh¹¹

Predaj a nákup tabakových a podobných výrobkov na diaľku je zakázaný. Kráľovský dekrét zakazujúci výrobu a uvádzanie na trh určitých podobných výrobkov je aktuálne zadávaný ako oznámenie Európskej komisie, pričom jeho cieľom je úplne zakázať predaj nikotínových vrecúšok.¹²

2.3 Bulharsko

- o úprava: zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch¹³

Cezhraničný predaj na diaľku, ako aj dodávky a predaj tabakových a súvisiacich výrobkov (*ide o elektronické cigarety, plniace fľaštičky, tekutiny obsahujúce nikotín, fajčiarske výrobky iné ako tabakové výrobky a výrobky z vodovodných fajok bez tabaku*) spotrebiteľom prostredníctvom služieb informačnej spoločnosti (napr. cez internet) sú zakázané.

⁸ Zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/377/> [cit. 20.09.2022].

⁹ Zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/89/> [cit. 20.09.2022].

¹⁰ Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8861> [cit. 20.09.2022].

¹¹ Kráľovský dekrét o výrobe a uvádzaní tabakových výrobkov na trh. Dostupné na: https://etaamb.openjustice.be/nl/koninkrijk-besluit-van-05-februari-2016_n2016024043.html [cit. 20.09.2022].

¹² Notification Detail: Royal Decree prohibiting the manufacture and placing on the market of certain similar products. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=417> [cit. 20.09.2022].

¹³ Zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch. Dostupné na: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2133117441> [cit. 20.09.2022].

2.4 Česko

- *úprava: zákon o potravinách a tabakových výrobcích¹⁴ a zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek¹⁵*

Tabakové výrobky, fajčiarske pomôcky, bylinné výrobky určené na fajčenie a elektronické cigarety je možné predávať prostredníctvom komunikácie na diaľku. Predávajúci je povinný pred predajom týchto výrobkov spotrebiteľa informovať o zákaze predaja osobám mladším ako 18 rokov a je povinný písomne oznámiť údaje o systéme overovania veku a jeho fungovaní Ministerstvu zdravotníctva ČR.¹⁶ V súvislosti s *nikotínovými vrecúškami*, ktoré sú upravené zákonom o potravinách a tabakových výrobkoch, pripravilo ministerstvo zdravotníctva vykonávaciu vyhlášku.¹⁷

2.5 Dánsko

- *úprava: zákon o tabaku¹⁸, zákon o elektronických cigaretách¹⁹*

Zákon o tabaku a zákon o elektronických cigaretách umožňujú predaj tabakových výrobkov na diaľku. Dánsky úrad pre zdravie a lieky používa spoločný pojem „bezdymové nikotínové výrobky“ alebo „bezdymový nikotín“ na označenie všetkých bezdymových výrobkov, ktoré obsahujú nikotín, ale nie sú schválené ako liek (vrátane nikotínových vrecúšok).²⁰

2.6 Estónsko

- *úprava: zákon o tabaku²¹*

Cezhraničný aj domáci predaj *tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov* (vrátane elektronických cigariet a nikotínových vrecúšok – napr. § 3.1 zákona o tabaku²²) na diaľku je

¹⁴ Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů v znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zzcr/1997-110> [cit. 20.09.2022].

¹⁵ Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek v znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65> [cit. 20.09.2022].

¹⁶ PRK Advokátska kancelária: Nikotínové sáčky v české legislativní džungli. Dostupné na: <https://www.prkpartners.com/cs/blog/nikotinove-sacky-v-ceske-legislativni-dzungli> [cit. 20.09.2022].

¹⁷ Návrh vyhlášky o nikotínových sáčcích bez obsahu tabáku. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSCGFATQG6> [cit. 20.09.2022].

¹⁸ Zákon o tabákových výrobcích. Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1489> [cit. 20.09.2022].

¹⁹ Zákon o elektronických cigaretách. Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/580> [cit. 20.09.2022].

²⁰ Sundhedsstyrelsen: Bezdymové nikotínové výrobky (snus, nikotínové vrecká a iné). Dostupné na: <https://www.sst.dk/da/Viden/Forebyggelse/Tobak/Roegfri-nikotinprodukter> [cit. 20.09.2022].

²¹ Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012021017> [cit. 20.09.2022].

²² Salokannel, M., Ollila, E.: *Snus and snus-like nicotine products moving across Nordic borders: Can laws protect young people?* Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1455072521995704> [cit. 20.09.2022].

zakázaný²³ podľa §22 zákona o tabaku.²⁴ Nikotínové vrecúška sú definované ako výrobky súvisiace s tabakovými výrobkami (zákon o tabaku, § 3.1).²⁵

2.7 Fínsko

- úprava: zákon o tabaku²⁶

Predaj na diaľku (napr. internetový predaj a telemarketing) *tabakových výrobkov, elektronických cigariet a plniacich fliašičiek* je zakázaný. Zákon o tabaku sa nevzťahuje na výrobky, na ktoré sa vzťahuje zákon o liekoch. Ak bola *nikotínovému vrecúšku* udelená licencia v súlade so zákonom o liekoch, výrobok nespadá do pôsobnosti zákona o tabaku. Ak však výrobku nebola udelená licencia v súlade so zákonom o liekoch, výrobok môže (ale nemusí) spĺňať definíciu tabakových výrobkov v zákone o tabaku. V tomto prípade výrobok spadá do rozsahu pôsobnosti zákona o tabaku.²⁷

2.8 Francúzsko

- úprava: všeobecný daňový zákonník²⁸, zákonník verejného zdravia

Predaj *tabakových výrobkov* cez internet je zakázaný²⁹, predaj *elektronických cigariet* je však povolený.³⁰ Nikotínové náhrady a ich predpisovanie určitými osobami (lekári, sestry, fyzioterapeuti) čiastočne upravil zákon o modernizácii zdravotného systému³¹ s cieľom boja proti závislosti od fajčenia.

²³ Estónska daňová a colná rada: Tabakové výrobky. Dostupné na: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/excise-duties/tobacco-product> [cit. 20.09.2022].

²⁴ Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012021016?leiaKehtiv#para22> [cit. 20.09.2022].

²⁵ Salokannel, M., Ollila, E.: *Snus and snus-like nicotine products moving across Nordic borders: Can laws protect young people?* Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1455072521995704> [cit. 20.09.2022].

²⁶ Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549> [cit. 20.09.2022].

²⁷ Valvira: Tabak. Dostupné na: <https://www.valvira.fi/tupakka> [cit. 20.09.2022].

²⁸ Všeobecný daňový zákonník. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044981573/

²⁹ Ministerstvo zdravotníctva: Predaj tabaku na internete. Dostupné na: <https://solidarites-sante.gouv.fr/prevention-en-sante/addictions/article/vente-de-tabac> [cit. 20.09.2022].

³⁰ Ministerstvo hospodárstva: Elektronická cigareta. Dostupné na: <https://www.economie.gouv.fr/dgcrr/Publications/Vie-pratique/Fiches-pratiques/cigarette-electronique> [cit. 20.09.2022].

³¹ Zákon o modernizácii zdravotného systému. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/article_jo/JORFARTI000031913827 [cit. 20.09.2022].

2.9 Holandsko

- *úprava: zákon o tabaku a tabakových výrobkoch (tabakové výrobky a elektronické cigarety)* ³²
*a zákon o komoditách*³³

Internetový predaj *tabaku a elektronických cigariet* je povolený.³⁴ Internetový obchod môže poskytovať iba textový zoznam ponúkaných produktov na neutrálnom pozadí.³⁵ Uvádzať sa môže len značka, jej variant, veľkosť alebo obsah obalu, informácia o produkte nevyhnutná na zadanie objednávky a spotrebiteľská cena. Všetky ostatné obrázky a propagačné texty sa považujú za reklamu a nie sú povolené. Od 1. januára 2021 sa tabakové výrobky a súvisiace výrobky nesmú zobrazovať v internetových obchodoch (ani pri videách). Odkazy na iné webové stránky s vizuálne príťažlivými funkciami nie sú povolené; zákaz sa vzťahuje aj na sociálne médiá. Pri doručovaní tabakových výrobkov je potrebné overiť vek príjemcu.

Na *nikotínové vrecúška* sa v súčasnosti nevzťahuje zákon o tabaku a tabakových výrobkoch, pretože neobsahujú tabak. Nikotínové vrecúška s 0,035 mg alebo viac nikotínu v jednom vrecku sú považované za škodlivé potraviny a nebezpečné výrobky, a sú zakázané podľa zákona o komoditách.

2.10 Chorvátsko

- *úprava: zákon o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov*³⁶

Nákup a predaj tabakových a súvisiacich výrobkov (vrátane bezdymových tabakových výrobkov) cez internet a cezhraničný predaj tabakových výrobkov na diaľku je zakázaný podľa zákona o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov. Tento zákaz sa nevzťahuje na elektronické cigarety, plniace fľaštičky a jednorazové náplne.³⁷

³² Zákon o tabaku a tabakových výrobkoch. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004302/2022-08-01> [cit. 20.09.2022].

³³ NVWA: Zákaz nikotínových vrecúšok (snus) bez tabaku. Dostupné na: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/roken-en-tabak/verbod-op-nicotinezakjes-snus-zonder-tabak> [cit. 20.09.2022].

³⁴ Business.gov.nl: Predaj tabaku v Holandsku. Dostupné na: <https://business.gov.nl/regulation/sales-tobacco/> [cit. 20.09.2022].

³⁵ NVWA: Prezentácia tabakových a súvisiacich výrobkov na predajných miestach. Dostupné na: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/roken-en-tabak/reguliere-presentatie-van-tabaksproducten-en-aanverwante-producten-in-verkooppunten> [cit. 20.09.2022].

³⁶ Zákon o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/909/Zakon-o-ograni%C4%8Davanju-uporabe-duhanskih-i-srodnih-proizvoda>. [cit. 20.09.2022].

³⁷ Ministerstvo financií: Predaj tovaru podliehajúceho spotrebnej dani na diaľku. Dostupné na: <https://carina.gov.hr/featured/excise-duties/movement-of-excise-goods/distance-selling-of-excise-goods/9059> [cit. 20.09.2022].

2.11 Írsko

- úprava: zákon o tabaku a verejnom zdraví³⁸

V prípade online predaja *elektronických cigariet, plniacich fľaštičiek a tabakových výrobkov* je potrebné zo strany predajcu, aj v prípade vnútroštátneho predaja, zaregistrovať sa na príslušnom štátnom úrade (HSE: Health Service Executive)³⁹. *Nikotínové vrecúška* nie sú regulované.⁴⁰

2.12 Malta

- úprava: zákon o tabaku⁴¹

Zákonodarcu by sa mal v najbližšej dobe rozhodnúť, či rozšíri zákaz bezdymového tabaku na *nikotínové vrecúška* vzhľadom na ich podobnosť so SNUS-om (ktorý je zakázaný), alebo ich bude regulovať ako výrobok súvisiaci s tabakovými výrobkami podľa predpokladaných zmien smernice TPD⁴². Podobne ako v iných členských štátoch EÚ, je pre predávajúcich povinnosťou zaregistrovať sa v prípade, ak chcú predávať *tabakové výrobky alebo elektronické cigarety* cezhranične⁴³, inak je internetový predaj oboch typov výrobkov povolený.

2.13 Nemecko

- úprava: zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch⁴⁴

Predaj *tabakových výrobkov a elektronických cigariet* cez internet je povolený.⁴⁵ Nemecký spolkový inštitút pre hodnotenie rizík (BfR)⁴⁶, ktorý radí federálnej vláde a štátu v otázkach

³⁸ Zákon o tabaku a verejnom zdraví. Dostupné na: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/act/6/enacted/en/html> [cit. 21.09.2022].

³⁹ Usmernenie. Dostupné na: <https://www.hse.ie/eng/about/who/tobaccocontrol/tobaccoproductdirective/cbds-guidance-feb-2018.pdf> [cit. 20.09.2022].

⁴⁰ House of the Oireachtas: Opatrenia týkajúce sa tabaku. Dostupné na: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2022-03-24/391/> [cit. 20.09.2022].

⁴¹ Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/ln/2016/67/eng/pdf> [cit. 20.09.2022].

⁴² Regulatory Report: Malta – Heated Tobacco and Snus. Dostupné na: <https://www.researchandmarkets.com/reports/5311255/regulatory-report-malta-heated-tobacco-and-snus> [cit. 20.09.2022].

⁴³ Ministerstvo zdravotníctva. Cezhraničný predaj tabakových výrobkov na diaľku. Dostupné na: <https://deputyprimeminister.gov.mt/en/environmental/tobaccofree/Pages/Tobacco-Control/Cross-border-Distance-Sales-of-Tobacco-Products.aspx> [cit. 20.09.2022].

⁴⁴ Zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/tabakerzg/> [cit. 20.09.2022].

⁴⁵ G@ZIELT: Safe Shopping on the Internet. Dostupné na: https://www.bvl.bund.de/EN/Tasks/01_Food/01_tasks/06_E-Commerce/lm_E-Commerce_node.html [cit. 20.09.2022]; BMEL: Ochrana pred nebezpečenstvom užívania tabaku. Dostupné na: <https://www.bmel.de/DE/themen/verbraucherschutz/tabak/eu-tabakprodukttrichtlinie-neuordnung2014.html#doc19656bodyText8> [cit. 20.09.2022].

⁴⁶ BfR je vedecky nezávislá inštitúcia v rámci portfólia Federálneho ministerstva výživy a poľnohospodárstva (BMEL) v Nemecku: *Health Risk Assessment of Nicotine Pouches*. Dostupné na: <https://mobil.bfr.bund.de/cm/349/health-risk-assessment-of-nicotine-pouches.pdf> [cit. 20.09.2022].

bezpečnosti potravín, chemikálií a výrobkov, pričom vykonáva svoj vlastný výskum, sa v rámci výskumu zameria na nikotínové vrecúška:

V rámci štúdie, podľa ktorej sa testovalo 44 nikotínových vrecúšok, sa uvádza, že najvyššie množstvo nikotínu na trhu bolo 47,5 mg na vrecúško a najnižší 1,79 mg. Nikotín môže byť na určitých úrovniach akútne toxický; odhadovaná hodnota pre orálnu expozíciu je 5 mg/kg telesnej hmotnosti. V prípade sledovaných výrobkov boli takmer všetky označené varovaním, ktoré neodporúčalo konzumáciu maloletým, ale iba každý štvrtý bol označený varovaním, ktoré neodporúčalo konzumáciu v tehotenstve. Z dôvodu akútnej toxicity nikotínu musia byť výrobky s obsahom nikotínu 2,5 mg/g a viac označené piktogramom GHS 07 (výkričník + signálne slovo: Upozornenie) a výrobky začínajúce na 16,7 mg/g piktogramom GHS 06 (lebká a skrížené kosti + signálne slovo: Nebezpečenstvo) a vyžadovali klasifikáciu podľa kategórie nebezpečnosti 3 podľa chemického zákona.

Práve kvôli toxicite nikotínu a na základe konečného posúdenia rizika v Nemecku sa federálna vláda rozhodla preskúmať ďalší postup pri regulácii týchto výrobkov. Ako uvádza, „prioritou je nájsť reguláciu s vysokou úrovňou ochrany spotrebiteľov“.

2.14 Slovinsko

- úprava: zákon o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov⁴⁷

Uvádzanie tabaku, tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov na trh prostredníctvom internetu, telekomunikácií alebo akejkoľvek inej vyvíjajúcej sa technológie alebo cezhraničného predaja na diaľku je zakázané.

2.15 Švédsko

- úprava: zákon o tabaku⁴⁸, zákon o elektronických cigaretách a plniacich fľaštičkách⁴⁹, zákon o nikotínových výrobkoch bez tabaku⁵⁰

⁴⁷ Zákon o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov. Dostupné na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6717#> [cit. 20.09.2022].

⁴⁸ Zákon o tabaku. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tobakslag-1993581_sfs-1993-581 [cit. 20.09.2022].

⁴⁹ Zákon o elektronických cigaretách a plniacich fľaštičkách. Dostupné na: <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2017425-om-elektroniska-cigaretter-och-sfs-2017-425#:~:text=%C3%85ldersgr%C3%A4ns,mottagaren%20har%20uppn%C3%A5tt%20denna%20%C3%A5lder> [cit. 20.09.2022].

⁵⁰ Zákon o nikotínových výrobkoch bez tabaku. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20221257-om-tobaksfria-nikotinprodukter_sfs-2022-1257 [cit. 20.09.2022].

Kontrola veku sa vzťahuje *na všetky typy výrobkov*, v prípade predaja na diaľku tak, aby sa vek spotrebiteľa riadne overil (tabakové výrobky, elektronické cigarety ani nikotínové vrecúška sa nesmú predávať ani inak odovzdávať osobám mladším ako 18 rokov).

Výrobcovia a dovozcovia musia oznámiť Švédskej agentúre verejného zdravia všetky *nikotínové výrobky bez tabaku*, ktoré majú v úmysle umiestniť na trh a predávať ich spotrebiteľom. Aj pri nich platí, že je ich možné predaj iba po overení veku spotrebiteľa. To platí aj vtedy, keď sa predaj uskutočňuje prostredníctvom predajných automatov alebo predaja na diaľku. Pri uvádzaní na trh sa musí dodržiavať osobitná umiernenosť. Reklama alebo iné marketingové opatrenia nesmú podporovať používanie týchto výrobkov, nesmú zobrazovať ani byť zamerané na deti a mladých ľudí do 25 rokov. V právnych predpisoch však neexistuje žiadna ďalšia regulácia týkajúca sa ich obsahu a balenia (dizajnu).⁵¹

⁵¹ Požiadavky na výrobky a označovanie nikotínových výrobkov bez tabaku. Dostupné na: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/regler-for-tillverkning-handel-och-hantering/tobaksfria-nikotinprodukter/produktkrav/#:~:text=Tobaksfria%20nikotinprodukter%20omfattas%20fr%C3%A5n%20och,med%20h%C3%A4lsovarningar%20och%20en%20inneh%C3%A5llsdeklaration>. [cit. 20.09.2022].

3 Záver

Oblasť regulácie predaja tabakových výrobkov a výrobkov súvisiacich na diaľku zostáva zatiaľ na osobitnej regulácii jednotlivých štátov Európskej únie. Európska únia ponecháva rozhodnutie na členské štáty, či predaj týchto výrobkov v online prostredí umožní alebo naopak zakáže.

V analýze sme sa venovali 15 štátom (vrátane Slovenskej republiky), ktoré sme vybrali na základe dostupných informácií a rozličných prístupov k online predaju vybraných výrobkov.

Tabuľka: predaj cez internet

- ✓ povolený
- ✗ zakázaný
- * neregulovaný

štát	tabak	e-cigarety	nikotínové vrecúška
Slovensko	✓	✓	✓
Belgicko	✗	✗	*
Bulharsko	✗	✗	*
Česko	✓	✓	✓
Dánsko	✓	✓	✓
Estónsko	✗	✗	✗
Fínsko	✗	✗	✗
Francúzsko	✗	✓	-
Holandsko	✓	✓	✓
Chorvátsko	✗	✗	*
Írsko	✓	✓	*
Malta	✓	✓	✓*
Nemecko	✓	✓	*
Slovinsko	✗	✗	✓*
Švédsko	✓	✓	✓

zdroj: vypracovala autorka na základe získaných informácií

Predaj tabakových výrobkov cez internet povolilo napríklad Slovensko, Česko, Dánsko, Nemecko, Švédsko, pričom takýto predaj je zakázaný napríklad v Belgicku, Bulharsku, Estónsku alebo vo Fínsku.

Predaj elektronických cigariet cez internet je obvykle v štátoch upravený podobne ako predaj tabakových výrobkov, často ho povoľujú štáty, v ktorých je predaj tabakových výrobkov cez internet už povolený. Výnimkou je však napríklad Francúzsko, kde sa uplatňuje odlišný prístup, a síce, že predaj tabakových výrobkov cez internet je zakázaný, ale predaj elektronických cigariet povolený.

Pri nikotínových vrecúškach možno uviesť, že štáty vo väčšine prípadov doposiaľ neregulovali ich internetový predaj. Keďže sa predpokladá, že Európska únia sa bude postupne v rámci smernice TPD zaoberať aj inovatívnymi alebo alternatívnymi výrobkami k tabaku, je možné, že práve toto je dôvodom absencie ich regulácie. Niektoré štáty (*Slovensko, Česko, Dánsko, Holandsko, Malta, Nemecko* či *Slovinsko*) ich predaj povoľujú, resp. tolerujú na základe obvyklej praxe, predpokladanej úpravy v budúcnosti alebo už existujúcej čiastočnej právnej úpravy (napr. z hľadiska regulácie na úseku farmácie alebo potravín).

Reguláciu nikotínových vrecúšok pripravujú napríklad *Slovensko* (základ už je v zákone o ochrane nefajčiarov, pričom sa navrhuje zmena a doplnenie zákona o výrobe označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov), *Belgicko* a *Nemecko*. Zatiaľ čo *Slovensko* povolilo online predaj nikotínových vrecúšok, *Belgicko* navrhuje opačnú reguláciu a tieto výrobky chce zakázať úplne.

Čo sa týka *Belgicka*, cieľom návrhu kráľovského dekrétu je zakázať uvádzanie nikotínových a kanabinoidných vrecúšok na belgický trh, a tým zabrániť nepriaznivým účinkom (známym/potenciálnym) týchto výrobkov na zdravie, odradiť mladých ľudí, aby výrobky používali, a zabrániť možným negatívnym dopadom na protifajčiarsku politiku. Nikotínové vrecúška sa v Belgicku považujú za nebezpečné, návykové, pričom nie sú dostatočne regulované, pokiaľ ide o ich zloženie a označovanie.⁵²

Medzi štáty, ktoré **reguláciu** týchto výrobkov **už majú**, patrí napr. *Švédsko* a *Holandsko*:

- *Švédsko*: nikotínové vrecúška podliehajú overeniu veku (od 18 rokov) aj v prípade predaja na diaľku. Pri ich uvádzaní sa musí dodržiavať osobitná umiernenosť. Reklama alebo iné marketingové opatrenia nesmú podporovať ich používanie, navyše sa nesmú zameriavať na deti a mladé osoby do 25 rokov;
- *Holandsko*: nikotínové vrecúška s 0,035 mg alebo viac nikotínu v jednom vrecku sa považujú za škodlivé potraviny a nebezpečné výrobky, a sú zakázané podľa zákona o komoditách.

Štáty ako *Fínsko* alebo *Francúzsko* upravujú tzv. nikotínové náhrady, ktoré môže predpísať lekár alebo osoba určená na úseku farmaceutického práva. Pokiaľ však ide o nikotínové vrecúška, napríklad vo *Fínsku* platí, že ak mu bola udelená licencia v súlade so zákonom o liekoch, výrobok nespadá do pôsobnosti zákona o tabaku. Ak mu licencia udelená nebola, výrobok môže spĺňať definíciu tabakových výrobkov v zákone o tabaku.

⁵² Ďalej sa v návrhu uvádza, že nikotínové vrecúška slúžia ako náhrada konvenčných výrobkov na báze tabaku a môžu spôsobiť podobné zdravotné ťažkosti. Majú veľmi podobný účinok ako SNUS výrobok na báze tabaku, ktorý je už v EÚ zakázaný (pozn. aut.: okrem Švédska, ktorý má zo smernice TPD výnimku). Existuje preto reálna možnosť, že by užívateľ nikotínového vrecka prešiel na SNUS. Obsahujú dostatok nikotínu, aby mali vplyv na srdcovú frekvenciu, vyvolali a udržali závislosť od nikotínu. Náhodná expozícia alebo nadmerná konzumácia nikotínu môže mať vážne následky. Podľa toxikologického centra môže 10 mg dávka nikotínu spôsobiť u detí ťažkú otravu. Minimálna smrteľná dávka pre dospelých je 0,5 až 1 g nikotínu v závislosti od telesnej hmotnosti. Tradiční výrobcovia tabaku, ktorí zaradili tieto výrobky do svojho sortimentu, ich čoraz viac propagujú, a to aj prostredníctvom sociálnych sietí. Sú tiež oveľa lacnejšie ako bežné výrobky na báze tabaku, čo prispieva k ich veľkej obľube v rámci bežnej populácie.

4 Zdroje

1. ECHA: Nikotín. Dostupné na: <https://echa.europa.eu/substance-information/-/substanceinfo/100.000.177>
2. Sundhedsstyrelsen: Bezdimyóvé nikotínové výrobky (snus, nikotínové vrecká a iné). Dostupné na: <https://www.sst.dk/da/Viden/Forebyggelse/Tobak/Roegfri-nikotinprodukter>
3. Estónska daňová a colná rada: Tabakové výrobky. Dostupné na: <https://www.emta.ee/en/business-client/taxes-and-payment/excise-duties/tobacco-products>
4. Valvira: Tabak. Dostupné na: <https://www.valvira.fi/tupakka>
5. Ministerstvo zdravotníctva: Predaj tabaku na internete. Dostupné na: <https://solidarites-sante.gouv.fr/prevention-en-sante/addictions/article/vente-de-tabac>
6. Ministerstvo hospodárstva: Elektronická cigareta. Dostupné na: <https://www.economie.gouv.fr/dgccrf/Publications/Vie-pratique/Fiches-pratiques/cigarette-electronique>
7. NVWA: Zákaz nikotínových vrecúšok (snus) bez tabaku. Dostupné na: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/roken-en-tabak/verbod-op-nicotinezakjes-snus-zonder-tabak>
8. Business.gov.nl: Predaj tabaku v Holandsku. Dostupné na: <https://business.gov.nl/regulation/sales-tobacco/>
9. NVWA: Prezentácia tabakových a súvisiacich výrobkov na predajných miestach. Dostupné na: <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/roken-en-tabak/reguliere-presentatie-van-tabaksproducten-en-aanverwante-producten-in-verkooppunten>
10. Ministerstvo financií: Predaj tovaru podliehajúceho spotrebnej dani na diaľku. Dostupné na: <https://carina.gov.hr/featured/excise-duties/movement-of-excise-goods/distance-selling-of-excise-goods/9059>
11. Usmernenie. Dostupné na: <https://www.hse.ie/eng/about/who/tobaccocontrol/tobaccoproduct-directive/cbds-guidance-feb-2018.pdf>
12. House of the Oireachtas: Opatrenia týkajúce sa tabaku. Dostupné na: <https://www.oireachtas.ie/en/debates/question/2022-03-24/391/>
13. Ministerstvo zdravotníctva: Cezhraničný predaj tabakových výrobkov na diaľku. Dostupné na: <https://deputyprimeminister.gov.mt/en/environmental/tobaccofree/Pages/Tobacco-Control/Cross-border-Distance-Sales-of-Tobacco-Products.aspx>
14. G@ZIELT: Safe Shopping on the Internet. Dostupné na: https://www.bvl.bund.de/EN/Tasks/01_Food/01_tasks/06_E-Commerce/lm_E-Commerce_node.html
15. BMEL: Ochrana pred nebezpečenstvom užívania tabaku. Dostupné na: <https://www.bmel.de/DE/themen/verbraucherschutz/tabak/eu-tabakprodukttrichtlinie-neuordnung2014.html#doc19656bodyText8>
16. Požiadavky na výrobky a označovanie nikotínových výrobkov bez tabaku. Dostupné na: <https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/andts/regler-for-tillverkning-handel-och-hantering/tobaksfria-nikotinprodukter/produktkrav/#:~:text=Tobaksfria%20nikotinprodukter%20omfattas%20fr%C3%A5n%20och.med%20h%C3%A4lsövarningar%20och%20en%20inne%C3%A5llsdeklaration>

Predpisy

Smernice európskeho parlamentu

17. Smernica európskeho parlamentu a rady 2014/40/EÚ z 3. apríla 2014 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov týkajúcich sa výroby, prezentácie a predaja tabakových a súvisiacich výrobkov a o zrušení smernice 2001/37/ES. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02014L0040-20150106&from=EN#toCId6>

18. Smernica európskeho parlamentu a rady 2011/83/EÚ z 25. októbra 2011 o právach spotrebiteľov, ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 93/13/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 1999/44/ES a ktorou sa zrušuje smernica Rady 85/577/EHS a smernica Európskeho parlamentu a Rady 97/7/ES. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/HTML/?uri=CELEX:02011L0083-20220528&from=EN>

Slovensko

19. Zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/377/> [cit. 20.09.2022].
20. Zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2016/89/> [cit. 20.09.2022].
21. Návrh skupiny poslancov Národnej rady Slovenskej republiky na vydanie zákona, ktorým sa dopĺňa zákon č. 89/2016 Z. z. o výrobe, označovaní a predaji tabakových výrobkov a súvisiacich výrobkov a o zmene a doplnení niektorých zákonov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dostupné na: <https://www.nrsr.sk/web/Default.aspx?sid=zakony/zakon&MasterID=8861>

Belgicko

22. Kráľovský dekrét o výrobe a uvádzaní tabakových výrobkov na trh. Dostupné na: https://etaamb.openjustice.be/nl/koninklijk-besluit-van-05-februari-2016_n2016024043.html
23. Notification Detail: Royal Decree prohibiting the manufacture and placing on the market of certain similar products. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/growth/tools-databases/tris/en/search/?trisaction=search.detail&year=2022&num=417>

Bulharsko

24. Zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch. Dostupné na: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2133117441>

Česko

25. Zákon č. 110/1997 Sb. o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Dostupné na: <https://www.epi.sk/zzcr/1997-110>
26. Zákon č. 65/2017 Sb. o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Dostupné na: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2017-65>
27. Návrh vyhlášky o nikotinových sáčcích bez obsahu tabáku. Dostupné na: <https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSCGFATQG6>

Dánsko

28. Zákon o tabakových výrobcích. Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/1489>
29. Zákon o elektronických cigaretách. Dostupné na: <https://www.retsinformation.dk/eli/lt/2021/580>

Estónsko

30. Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://www.riigiteataja.ee/akt/104012021016?leiaKehtiv#para22>

Fínsko

31. Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20160549>

Francúzsko

32. Všeobecný daňový zákonník. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000044981573/
33. Zákon o modernizácii zdravotného systému. Dostupné na: https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/article_jo/JORFARTI000031913827

Holandsko

34. Zákon o tabaku a tabakových výrobcích. Dostupné na: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004302/2022-08-01>

Chorvátsko

35. Zákon o obmedzení používání tabakových a súvisiacich výrobkov. Dostupné na: <https://www.zakon.hr/z/909/Zakon-o-ograni%C4%8Davanju-uporabe-duhanskih-i-srodnih-proizvoda>.

Írsko

36. Zákon o tabaku a verejnom zdraví. Dostupné na: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2002/act/6/enacted/en/html>

Malta

37. Zákon o tabaku. Dostupné na: <https://legislation.mt/eli/ln/2016/67/eng/pdf>

Nemecko

38. Zákon o tabaku a súvisiacich výrobkoch. Dostupné na: <https://www.gesetze-im-internet.de/tabakerzg/>

Slovinsko

39. Zákon o obmedzení používania tabakových a súvisiacich výrobkov. Dostupné na: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO6717#>

Švédsko

40. Zákon o tabaku. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/tobakslag-1993581_sfs-1993-581
41. Zákon o elektronických cigaretách a plniacich fľaštičkách. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2017425-om-elektroniska-cigaretter-och_sfs-2017-425#:~:text=%C3%85ldersgr%C3%A4ns,mottagaren%20har%20uppn%C3%A5tt%20denna%20%C3%A5lder
42. Zákon o nikotínových výrobkoch bez tabaku. Dostupné na: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20221257-om-tobaksfria-nikotinprodukter_sfs-2022-1257

Publikácie

43. Európska komisia: *Report from the commission to the european parliament, the Council, the european economic and social committee and the Committee of the regions on the application of Directive 2014/40/EU concerning the manufacture, presentation and sale of tobacco and related products*. Dostupné na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2021%3A249%3AFIN>
44. WHO report on the global tobacco epidemic, 2021: Addressing new and emerging products, Executive Summary. Dostupné na: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240032095>
45. Shaikh, S., Tung, W.Ch., Lucas, J., Yogeswaran S., Li, D., Rahma, I.: *Flavor Classification/Categorization and Differential Toxicity of Oral Nicotine Pouches (ONPs) in Lung Epithelial Cells*. Dostupné na: <https://www.biorxiv.org/content/biorxiv/early/2022/07/06/2022.07.06.498919.full.pdf>
46. BfR: *Health Risk Assessment of Nicotine Pouches*. Dostupné na: <https://mobil.bfr.bund.de/cm/349/health-risk-assessment-of-nicotine-pouches.pdf>
47. *Regulatory Report: Malta – Heated Tobacco and Snus*. Dostupné na: <https://www.researchandmarkets.com/reports/5311255/regulatory-report-malta-heated-tobacco-and-snus>

Články

48. Tvnoviny.sk: *Deti objavili drogu športovcov*. Dostupné na: <https://tvnoviny.sk/domace/clanok/138535-deti-objavili-drogu-sportovcov-medzi-mladymi-je-popularna-a-uzivat-sa-da-aj-pocas-vyucovania>
49. PRK Advokátska kancelária: *Nikotinové sáčky v české legislativní džungli*. Dostupné na: <https://www.prkpartners.com/cs/blog/nikotinove-sacky-v-ceske-legislativni-dzungli>
50. Salokannel, M., Ollila, E.: *Snus and snus-like nicotine products moving across Nordic borders: Can laws protect young people?* Dostupné na: <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/1455072521995704>